

PUNCTELE DE CUSĂTURĂ LA CĂMAȘA FEMEIASCĂ DIN ȚARA OLTULUI

Lelia RĂDULESCU

Cămașa femeiască din zona Țării Oltului a cunoscut o evoluție continuă, faza de maximă înflorire artistică fiind perioada de după 1870 și până la primul război mondial. În ce privește dezvoltarea sa istorică, deosebim două faze: până la primul război mondial când schimbările s-au produs treptat în arta realizării punctelor de cusătură prin integrarea organică a elementelor noi, supuse prefacerii în stilul local, și o a doua fază, de după primul război mondial, când asistăm la schimbări rapide datorită influenței orașului ce a marcat unele schimbări în punctele de cusătură, cât și unele influențe venite din zonele vecine. Aceste schimbări sunt și mai puternice în a doua jumătate a sec. XX, rezultat firesc al mutațiilor intervenite în domeniul social - economic, datorat procesului de industrializare, prezent și în această zonă.

Cămașa femeiască din zonă cunoaște două categorii de modele: prima, cămașa cu poale la femeile măritate, și a doua, brăul de ie, cu poale separate, purtate numai de către fete.

În cele ce urmează ne vom ocupa numai de cămașa cu poale.

Ornamentația cămășii cu poale cunoaște diverse motive și elemente decorative. Punctul de cusătură folosit a primit pe parcurs diverse forme, fie că se repetă același punct, fie că se

asociază cu alte forme de puncte. Astfel, se unește motivul ornamental, cusătura respectând linia dreaptă a firului de urzeală și de băteală din țesătură.

Punctele de cusătură cunoscute în Țara Oltului sunt reprezentate prin:

1. Cusătura peste puncte, realizată pe dosul pânzei de la gâtul cămășii, cunoscută în zonă sub denumirea de „obinzeală“, ornament ce se află în jurul gâtului. (fig. 1, 2, 3, 4).

Obinzeala se realizează după principiul culesului, firele pe care se coase fiind luate drept urzeală, se lucrează pe dos, cu firul tras prin pânză, de la dreapta spre stânga, în sens orizontal, punând pe ac un anumit număr de fire și trecând ața peste un anumit număr de fire dintre acestea. După ce se ajunge la marginea lucrului (modelului) se întoarce și se înaintează în sens invers (vezi româncă din Țara Oltului, în albumul *Kostum-bilder Buch Graz*). Aceasta constituie cea mai veche tehnică de cusut ornamental în portul popular (vezi fig. 1 - 4).

2. Punctul urzit pe crețuri și pe muchia cutelor, folosit la brățări pe crețuri sub guler, la cea care unește mâneca cu fodorii (vezi româncă din Țara Oltului, sec. XVII, în albumul *Graz*). Se realizează pe baza principiului de alesătură în război, fiecare muchie a unei cute reprezentând un fir de urzeală. Se

execută de la dreapta spre stânga și invers, trecându-se acul în linie orizontală printre cute și peste muchia cutelor. Pe muchia crețelor există și puncte de broderie, în care se conturează cu un fir negru motivul geometric peste cute, după care urmează umplutura pe diverse culori, prin fibre diferite în raport de vechimea ei: cânepa, inul, lâna, iar mai târziu bumbacul și mătasea.

Această tehnică, introdusă în Ardeal prin secolul XVII, sub influența Occidentului, prin intermediul sașilor, s-a menținut până în zilele noastre, încetând să se mai folosească prin unele locuri, din cauza pătrunderii materialelor de proveniență industrială și a procesului de urbanizare în viața satului.

Punctul de cusătură descris mai sus se remarcă în toate picturile din Italia, Elveția, Germania, Țările de Jos, Anglia, Franța din sec. XV – XVI, în care burghezii și țărani mai cu stare sunt prezentați cu gulere brodate în acest chip (vezi fig. 5, 6, 7, 8).

3. Punctul în penute – (peste fire), se lucrează pe fața pânzei (fig.9), trecându-se peste trei fire din pânză. Acest punct se întâlnește la aproape toate motivele decorative din zonă.

4. Punctul în „știpuială”, foarte bătrânesc, pare a fi doar un contur al motivului, realizat pe un singur rând dus pe față, întors pe spate; se întâlnește la iile foarte vechi. Astăzi

nu se mai folosește. Este un punct de broderie ce seamănă cu un lanț, imitând cusătura mașinii de cusut.

5. Punctul în cruciuliță, foarte răspândit și în corn de cruce (jumătate de cruce) (vezi motivele de pe piept și peste cot la fig. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16). Ornamentul peste cot este foarte vechi și este recunoscut la statuetele descoperite la Cârna de Craiova, datând din epoca bronzului.

6. Punctul de cusătură înaintea acului servește la unirea foilor de pânză.

7. Punctul de „tighitură” servește la fixarea tivului la poalele cămășii.

8. Cheita „purecelul” cusută cu ață roșie la cămășile tinerelor și cu ață neagră la cele destinate femeilor bătrâne, realizată cu croșeta.

9. Șubacul de ac, realizat sub influența modei orășenești (fig. 1).

10. Punctul „după tipar” (fig. 16, 17, 18), element nou în arta populară tradițională, s-a introdus în ultimul deceniu, fiind un element preluat de la oraș.

Toate aceste elemente decorative astăzi nu se mai lucrează, fiind pierdută valoarea formelor tradiționale în portul românesc din Țara Oltului. La aceasta a contribuit procesul de urbanizare, care a fost factorul definitiv al dispariției acestor forme, dar specificul cusăturilor din zonă pune astfel și mai bine în lumină diversitatea formelor evoluției culturii prin portul tradițional.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

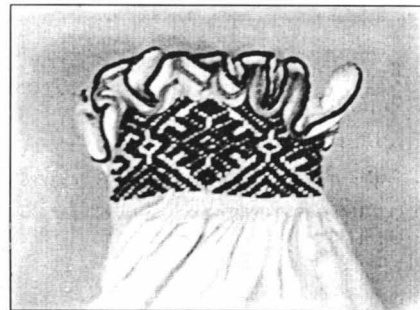

Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

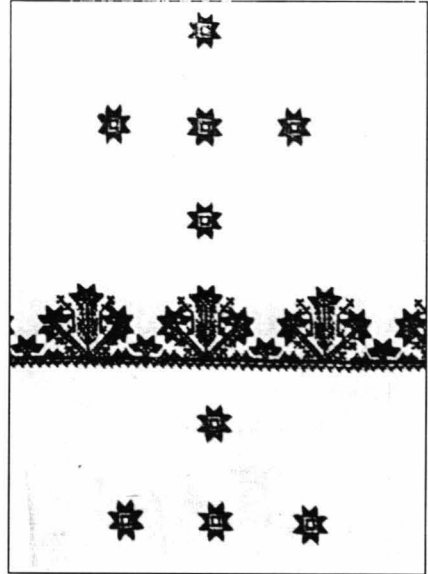

Fig. 10

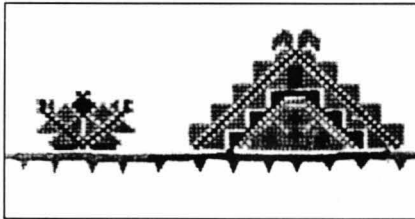

Fig. 11

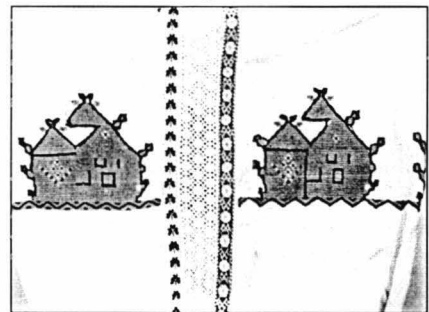

Fig. 12

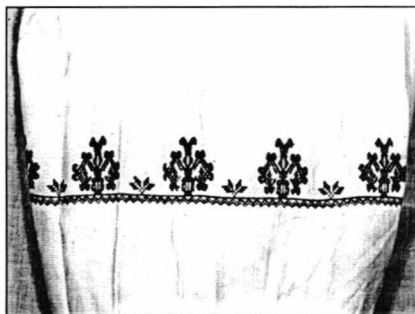

Fig. 13

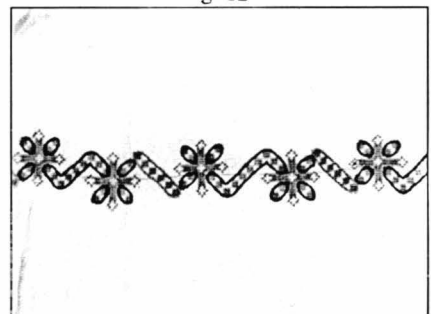

Fig. 14

Fig. 15

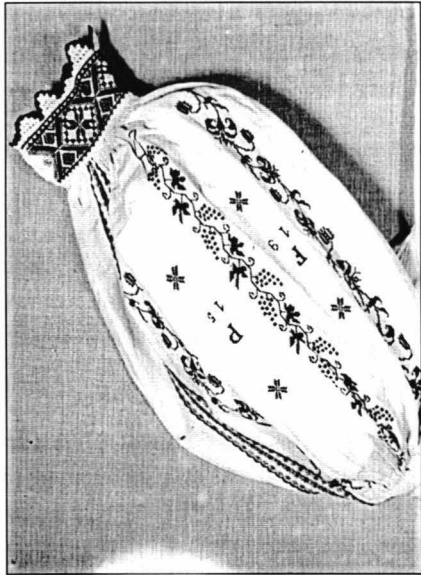

Fig. 16

Fig. 17

Fig. 18